

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1-25, godišnje K 15.— Za INOZEMSTVO sviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEČERNJI LIST

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 1. ožujka 1913.

Broj 801

Najstariji hrvatski zakonik.

Pregledasmo „Vjesnik hrvatskog arheološkog društva“ sv. XII., što je pred nekoliko dana ugledao svjetlo, a urednikom mu je sveučilišni profesor Dr. Josip Brunšmid. Knjiga je to omašna, a obiluje lepim radnjama. Nas najviše zanima najaktuelnija za nas radnja Dra. Petra Karliča „Statut kotara ninskoga“. Taj statut bijaše do sada nepoznat, a prof. Karlič je za njega doznao od Kažimira Perko- vića, župnika u Polači, kad je sa sveučil. profesorom Dr. om M. Murkom putovao po Kotarima. Dr. Karlič je tad kritički obradio statut i priobčio, te dodao i tumač manje poznatih rieči.

Taj je statut za nas od neprocjenive vrijednosti, jer mu začetak pada gotovo u doba naše narodne dinastije. U uvodu naime samoga statuta stoji: „Budisav Bogdan, ban od Like i Krbave bihu početak i najprvi od Lige, da župa župu ima kaštigavati za kradju“. Budući da se po vladanju kotara ninskoga i po svim banovinama događala velika kradja, to da su ovi zakoni „upisani po dopuštenju kralja Stipana Ugarskoga na 23. novembra 1103“. Vrlo zgodno i kritički opaža Dr. Karlič, da iz ovoga uz nuznaku starine statuta sledi, da je Koloman poslije krunisanja u Biogradu na moru (1102.) svoga sina Stjepana učinio posebnim hrvatsko-dalmatinskim kraljem, označujući time političku nezavisnost kraljevstva hrvatskoga, jer su svi ovi zakoni pisani po dopuštenju kralja t. j. hrvatsko-dalmatinskoga kralja Stjepana, koji je bio radom Mađžar, pa se zato nazivlje „ugarskim“. Drugčije je tumačenje ovoga mjesta posve nevjerovatno, jer je poznato, da je ugarskim kraljem do 1116. god. bio Koloman.

O obnovi se ovoga statuta počelo raditi „na 11. oktobra 1305.“, pak u tu svrhu bijahu sazvani kapelani i suci „od svih selov... vladanja ninskoga“, kojima se imena i prezimena u statutu navode kao i imena sela, koja ponovno stupiše u savez, pak „na 9. novembra 1306.“ obnoviše „Ligu kotara ninskoga“. Liga ova i zakoni bjehu ponovno potvrđeni za vladanja mletačkoga „na 1. gjenara 1474.“ Statut se sačuvao u prepisu Ivana Vlatkovića „arkizakna oa Nina i v(ice) parokiana u Novome gradu“, koji ga je 1744. prepisao, jer je sam imao pravo da razsudjuje civilne parbe, a u kriminalnim da sasluša svjedoke.

Ustanove ovoga statuta zaista su bile pisane jezikom hrvatskim, jamačno glagolicom, a prepis je učinjen latinicom. Prema tomu bi prvotni onaj hrvatski kazneni zakonik (naime od god. 1103.) ujedno imao biti i najstariji točno datirani spomenik hrvatske proze. Dosta se opaža sličnosti između ovoga statuta i vinodolskog zakonika 1280 (1288), koji bijaše sve, dok se nije znalo za „Statut Lige kotara ninskoga“, najstariji naš narodnim jezikom pisani statut. I u vinodolskom zakoniku

sastadoše se u svrhu uglavljenja statuta satnici, popovi i suci iz svih sela Vinodola, pak se kod nekih uz imena takodjer i prezimena navode. Opaža se sličnosti i u nekim kaznama i t. d. Statut Lige ima usve osamdeset ustanova, prema kojima se imalo suditi krivca u raznim slučajevima. Po najstarijem ovom hrvatskom kaznenom pravu nije dopuštena lična osveta, nema tjelesne kazne ni mučenja, da se izmami priznanje, nema još ni javnih tamnica, nego se kazni na galiju.

U Hrvata eto bijahu već u najdavnijoj davnini gotovo isti zakoni kao i u zapadne Evrope, pak je to upravo najbolji dokument za kulturni nivo našega naroda. Kazneni je ovaj zakonik narodnoga prava vrlo važan za pravnike, historike, a poradi obilja liepih narodnih rieči i za filologe. Profesoru smo Karliču i na ovoj radnji uvelike harni, kao što smo mu harni i na njegovom „Kraljskom Dalmatinu“. Najnovijom ovom radnjom dao je nov i važan prilog temeljima hrvatskog državnog prava. A. Š.

300-godišnjica kuće Romanov.

Minulo je sada upravo 300 godina, kadno je u Rusiji došla na vladu kuća Romanova, trista godina povjesti jedne obitelji, koja je od vajakada davala ruskom carstvu caveve, trista godina povjesti same ruske države.

Godine 1598. umre car Fedor I. S njime nestade i zadnjeg kneza iz kuće Rurika. Mutna atmosfera i crni oblaci prekrili su bili rusku državu. Gradovi i sela potonuše u prahu i pepelu, a ruski narod bijaše skoro iznemogao i jednodušno vapijaše za junakom, koji bi učinio kraj ovim nedaćama i državu oslobodio svih težkih kušnja. I sakupiše se ruski boljari, da biraju svog vladara. Izabrali su Borisa Godunova, koji je još za Fedora imao cilu vlast u rukama. Prve godine Borisove vlade koristne su; naročito je stekao velike zasluge radeći oko državne organizacije. Nu već od godine 1601. pokazali su se mnogi pretendenti, koji su se izdavalih mjesto brata Fedorova, velikog kneza Dimitrija, pa su tako stvorili obći zapletaj. Prvi lažni Dimitrije bio je bivši kralj Otrepiev, kojemu su u njegovoj akciji najviše pomogli Poljaci. Vojvoda Mnižek od Sandomira zauze se za Otrepieva i obeća mu, ako car postane, svoju kćerku za ženu. Takodjer je prema njemu pokazao naklonost i poljski kralj Sigismund III. i dozvoljava je svim poljskim velikašima, da podupru Otrepieva. Otrepiev se sada nazva Dimitrijem i na čelu poljskih četa izvodi pobjedu na 21. decembra 1604. nad Rusima, koji su bili poslani protiv njega. Ali Godunov sastavi sada novu, jaču vojsku, koja potuče lažnog Dimitriju na 20. januara 1605. Medjutim Boris Godunov nije mogao izkoristiti ove pobjede, jer je kratko vrijeme iza

toga umro. Mnogi tvrde, da je počinio samoubojstvo. Njegova sina Fedora uhvatili su po zapoviedi Otrepievoj i ubili ga. Uz burno klicanje naroda ušao je sada Otrepiev u Moskvu i dao okruniti i pomazati u Kremlju sebe i svoju ženu Mariju. Ali odmah iza toga zavlada u narodu silno ogorčenje proti novom vladaru, koji nije poštiavao zemaljskih običaja i koji je izvodjao razna nasilja. Radi toga preuze vladu nad nezadovoljnicima Vasilije Ivanovič, navali na Kremlje i ubi cara. Carica i mnogi plemići biše hačeni u zatvor.

Na 20. maja 1606. priznat je carem Vasilije Ivanovič, kojega su po njegovom rodnom mjestu, gdje su negda njegovi predjci kao knezovi vladali, prozvali Šujskim. Ali u julu 1610. svrgnut je i on sa prijestolja i prisiljen, da se skloni u jednom samostanu. Sada je sačinjavalo provizornu vladu vieće boljara, koji su objelodanili poziv, da se radi izbora cara sakupe ugledni ljudi u Moskvu. Reprezentanti plemstva, svećenstva i gradova došli su u Kremlje, ali se nisu mogli složiti koga će izabrati. Jedan boljar je predložio, da se za cara izabere poljski princ Ladislav, dok je većina htjela vladara, koji je makar i u dalekom rodu sa Rurikom. Vatretnim riečima zagovarao je patrijarh Hermoden izbor jednog Romanova.

Uza sve to odlučio se je vieće boljara za Ladislava. Samo je trebalo zadobiti privolu njegova oca, poljskoga kralja Sigismunda. Jedno odaslanstvo, koje su vodili Vasilije Glocin, patrijarh Filaret, pošlo je poljskom kralju, koji je izjavio, da bi sam želio da postane carem. Glocin i Filaret ostali su kao zarobljenici, a intenzivno je nastavljen rat protiv Rusije. Napokon se Rusi uvjere, da se sa Sigismundom ne može ništa učiniti na liep način, za to odluču da prihvate za oružje. Gradovi su sastavili narodno domobranstvo, rusko je plemstvo organizovalo narodne obranbene čete, a Kozaci su došli u pomoć. Na čelo ove vojske postavljen je triumvirat: knez Trubeckoj, boljar Zaruski i Prokop Ljapunov.

Medjutim se je pojavio novi lažni Dimitrije, a to je školski učitelj Ivan, koji je rođen u Moskvu, a u Poljskoj odgojen. Poljski kralj Sigismund zauze se za njega i dade mu prilike, da povede vojnu protiv Moskve. U isto doba nastade u Novgorodu revolta, kojom se je išlo za tim da se izabere za cara jedan od sinova švedskoga kralja Karla IX. Položaj je postao zapleteniji nego ikada, tim više, što se je pojavio i treći lažni Dimitrije, bivši djakon Isidor, koji je dobio znatan broj pristaša i u Pskovu se proglasio za cara.

U ovoj teškoj nevolji spasio je rusko carstvo — kako kronike pričaju — jedan običan građanin, mesar Kozma Minin, predstojnik jednog predgradja u Nižnjem Novgorodu. On je pozvao Ruse na skrajnji odpor i predložio, da se za vojskovodju izabere knez Dimitrije Poshar-

ski. Skoro ciela zemlja priključi se ovom pozivu. Sa svih strana su dolazili ratnici u Jaroslavu, gdje se je imalo održati zemaljsko vieće (Zemski Sovjet). Nakon teških bojeva uspelo je vojsci, kojom je zapoviedao Posharski, da prisili Poljake i Kozake na uzmak i da ih napokon protjeraju iz ciele Rusije. Na 21. februara po starom kalendaru sastali su se boljari u Moskvu, da biraju novog cara. Trebalo je, da ovaj potječe iz koje plemićke porodice. Sada je lako bilo doći do sporazuma. Na Šujske se više nije mislilo, a Galicini je bio u poljskom rodstvu. Najpovoljnija plemićka porodica bila je još uvijek Romanova, koje se pradjed Andrija Kobila, početkom XIV. stoljeća ili možda još prije, preselio iz Pruske u Moskvu, gdje je naskoro bio uvršten u boljarski stalež. Osim toga su Romanovi ženidbom došli u srodstvo sa Rurikovićima, što je davalo dosta izgleda, da će ih zapasti prijestolje. Sam mitropolit Filaret pripadao je porodici Romanova, nu bio je još uvijek u poljskom rodstvu, a osim toga nije mogao kao svećenik biti biran za vladara. Nu on je imao sina, kojemu je tada bilo 17 godina i kojega su se duševne vrline i sposobnosti u velike cienile. I tako su ovoga dana tog Mihajla izabrali za cara zastupnici plemstva, svećenstva i gradova. Nakon dugog oklijevanja izjavio se ovaj pripravan, da primi ponudjenu mu čast. I tako je došao prvi Romanov na ruski prijestolje.

Danas, kada se je eto navršilo od tada čitavih 300 godina, spomen na Rusiju, kakva je bila za prvog Romanova, dragocjeni je dragulj u riznici historičkih uspomena ruskoga carstva. Iz tih godina ima čitava hrpa interesantnog materijala. Na prvom su redu kronike, koje su mršave od doba cara Mihajla, ali kojih dobar broj seže do Petra Velikoga. Posebna grana historičke literature započinu upravo koncem XVI. i početkom XVII. stoljeća: memoari. Otac prvog Romanova, mitropolit Filaret, sam je pisac „Rukopisa Filaretova“, koji istina nije podpunno sačuvan, ali sadržaje u sebi izcrpive podatke o vremenu od 1606. do 1614. Nadalje su tada izašli memoari kneza Semena Šahovskoga. Od korespondencije iz doba prvog cara iz kuće Romanova, koja je vrijedna, da je poviest spominje, navadjaju se sada pisma cara Mihajla njegovu ocu, za tim pisma none Marte, carice Eudoksije i t. d., u kojima ima veoma mnogo kulturno-historijskih bilježaka. Takodjer potječu iz tog doba razne izprave, pjesnička djela i izvještaji inozemaca, koji sadrže zanimive podatke o prilikama i običajima ruskog carstva za vlade prvog Romanova.

Sudeći prema razpoloživom historijskom gradivu, može se reći, da je Rusija za vlade cara Mihajla, kojemu je otac Filaret davao savjete, nastojala da podje putem napredka. Kada je carstvo sklapanjem ugovora sa Poljskom i Švedskom bilo prema vani osigurano, svačena je

najveća pažnja na unutrašnje reforme. Filaret je dobro poznavao zapadne evropske prilike, pa je svom sinu dao u glavnom nazore, prema kojima se ima organizovati vojska. Kao instruktori došli su iz zapadne Evrope strani oficiri, koji su obrazovali ruske regimente, strani su inženjeri izgradili zavode, gdje su se lievali topovi i taneta i proizvodjao se barut. Stručnjaci u rudokopima i zanadžije pozvani su u zemlju, a svom se je silom poradilo, da se što bolje srede financijalne prilike. Parlamenat, koji je sazvan 1619. godine zaključio je, da posebni izaslanici proputuju sve gradove, da prirede tačan popis stanovništva i da izvieste o gospodarstvenim prilikama tih gradova. Na osnovi izvida ovih izaslanika zaveden je porezni katastar. Pošto je provedena i reorganizacija posjedovnih prilika, moglo se je doći do novca, koji je potreban za državnu upravu.

Godine, u kojima je Mihajlo, nakon očeve mu smrti, sam vladao, protekle su mirno. Malo se je učinio za narodno obrazovanje. I još je mnogo toga trebalo radikalno reformisati, mnogo je toga ostalo još uvijek po starom, ali uz sve to može se reći, da je bilo pri kraju doba buna, a da je nastupila nova i bolja era, koju je stvorio prvi Romanov.

U cijeloj Rusiji, a osobito u Petrogradu, spremaju se velike svečanosti u počast navršetka tristogodišnjice vladanja dinastije Romanova. Ovo je službeni program te svečanosti:

6. marta u proslavu 300-godišnjice vladanja dinastije Romanova služiti će se u svijem crkvama carstva svečane službe, poslije izvršenih religioznih litija. Iza religioznih ceremonija pročitat će se carski manifest, a vojničtvo će izkazati svoje počasti. Istoga dana će se u Moskvu u stolnoj crkvi Uspenski čitati svečana služba božja, kojoj će prisustvovati zastupstvo moskovskih oblasti, generalitet, admiralitet i svi dvorski činovnici i dvorske gospodje, koje borave u Moskvu. Služit će mitropolit moskovski Makarije, uz asistenciju visokog svećenstva. Negdašnja prijestolnica države bit će na večer rasvjetljena. U 8 sati u jutro toga dana objavit će 21 topovski metak stanovništvu početak svečanosti sa bedema petrogradskih utvrda. 300-godišnjica bit će proslavljena u Kazanskoj stolnoj crkvi, a na vratima držat će stražu odjeli carskih grenadiara sa svojom zastavom. Svečanu službu, kojoj će prisustvovati zastupnici državnih ureda i mnoge deputacije različitih saveza, kao i državne organizacije carstva, čitat će mitropolit petrogradski Vladimir, a prisustvovat će joj car Nikola, koji će doći u pratnji svoje familije i velikog kneza prijestolonasljednika, kao i mnogobrojnih drugih velikih knezova i kneginja. Na putu, kuda će prolaziti carska povorka, pravit će učenici vojničkih škola i čete dugi špalir. Na ulazu u Kazansku katedralu blagoslovit će mitropolit cara i njegovu fami-

Potezi sa sela.

Napisao Don M. Vežić.

X. Sirotinjsko meso.

Ja u gradu iz jedne ulice da ću u drugu, kad me iza čošne netko ščepli za ruku, prodrma i hrabreno kliknu: — Nu našega Don Marka!

Stadoh i ogledam se, a to Pavao Jakić iz prvašnje moje i starinske župe. Do njega zastupčilo mlado, a opet bljedoliko žensko i zadakalo se uzvireno sa trke po graskim sklizavim ulicama. Na glavi joj je uđadbeni jačmak, a dok ja tamo kod njih župnikovao, bila ona vajno i hudo najmenče u Luce Brdića i za tugjim se blagom po stranama obijala. I bez oca i bez majke Jela, u svemu tugja, i u ovome tugja. — Sad je ja omijeram uza Pavu s uđajnim rušnim biljezima, pa da i ne znam, za koga je pošla, opet pogagjam, da je žena

Ne varaju, kad reku: Staro gnijezdo nilo spominjanje — te i mene amo obradova srdačan Pavin susretaj i išček, a u drugu — obnovit ću bar u kojoj uspomena davne sa starinskoga gnijezda, gdje za svoga župnikovanja dobičak godina vječnosti isporučio, pa kad voda nosi cvijet i koprivu — i vode moga župnikovanja u Ljeskovači sobom odplavile i grke i slatke tamošnje moje dane. Bili grki eto s blagosovom, a uspomena se slatkih htjedoh okusiti, što može barem u napršnjak stati, i stoga se zaustavih nasred gospodske kaldrme i pritegoh bliže k sebi Pavu k čoš, da nijesmo prolazniku na zanapast i udarismo u srdačni razgovor....

— Vidi ti, koga ja vidim, Pavu moga, obradovanje moje! Pa da čovjek ne će svašta dočekati na ovome svijetu!... Pa da kako, Pavle, od majke mili?... Da kako kod kuće?... Kako čale?... Iška li još živa majka sa police kokoši, da joj kruh ne

mrve? — i nasmijem se muški... — Pače, šta je od Milice? Je li se udala?... —

Sve ja ovako... je li ovo, je li ono... kako ovo, kako ono, dok mi najstrag ne pade na um Miško Žepić i na Pavla ću izpodaljeja:

— Jesu li živi Žepićevi?... A zaboravih Miška; gdje je on?

— Aa, Miško, Miško! Je li to onaj, što vam je o Božiću skinō tukca sa vašeg ražnja i na svoj ga natakao, kad ga ono obnoć ukrade sa košćele? — I veselo me Pavle trznu za puce sprijeda na japungjeku.Ne će više; već je na vojnici. Neka ugarsuz kuša, što je kraljev kruh i ne bi li na njemu stekao pamet, kad je amo nije imao, već se bio usparipio, te dodijao i Bogu u svijetu.

Kad se ja njega do sita nagledao i ruku mu se natrazio, milokrvnim se okom i Jele vrgeh, da i njojzi danas usred lanc-

manskoga grada u srce utisnem mirutni stručić murtele slatkim besom zaljevanje.

— A nu ti pače, moja Jele! Tulisna li si bila onda, ne bilo te, a sad te, na zdravlje, vidim, Jele, prava iz gorice jela, a što mi je najnarudnije, da si se udala.

— A evo, oče, jesam! — i stidljivo se na Pavu ogleda, a pri tome se legjima migolji, ko da je nešto svrbi.

— Evo je, oče, moja domača — i pogleda je Pavle ravnodušno, ko da je drveni stupac pred njim.

— Da šta bi od prve tvoje lke? Umri mlada, je li?

— A nije za nju drugo ni bilo, kad je još i za vas bila svedjer mrdljava i poboljevala, a u zadnje nije baš ni za se više marila, već smrt vapila — oblakša ko moju sjetu Pavle.

Sad se sjetih, da su mi liječnici o pokojnoj Pavinoj ženi kazivali, da je na njojzi teška sučija i da su joj dani odbro-

jeni, a što se nije obistinilo za moga župnikovanja, jest pod mojim nasljednikom, te ju je on mrtvu na ukopište ispratio....

— Baš na tebi, Jele, ne budi prigovorno — pirno ruho, da svaka pjeva, a tamo u Luce — tugje čuvala, pa tugje i bilo, a ti goca i bosca!

— Evo, oče, baš pirno! — odvratila Jela i očima se niza se omjeri. — Sa mrtva svukij, a na živo navukij! Sa lke na Jelu! — i nasmija se na me.

— Samo de, Jele, čuvaj mladost svoju, jer hoće ljekari, da je sučija jedna bōca, da Bog učeva i njegovo milosrgje; u ruho se zavre, a iz njega u zdravo čeljade, pa de se čuvaj lkine!

— Bože, bi li? — promakori Pavle ko u dvoumici i izbeči gubicu.

— Pa što mari, Don Marko? — oživlje će Jela. — Što ne sadrla lka i što iza Jele ostane, hoće treća i četvrta. Sirotinjsko se meso za mali novac prodaje i kupuje.

Iz grada i pokrajine.

Obljetnica smrti velikog učitelja.
Jučer je padala obljetnica smrti utemeljitelja stranke prava, velikog učitelja hrvatskog naroda dra. Ante Starčevića. U vremena koja sada proživljujemo, pojava Ante Starčevića odskaka gorostasno, jer svi vidimo i osjećamo u onom što se odigrava na Balkanu, što može narod narodnostno osvješten. I oni kojima bijaše zazorna politička doktrina Starčevićeva, priznaju sada umjestnost nacionalnog ekskluzivizma koji je naučao utemeljitelj i vođa stranke prava.

Mjestna pravaška Čitaonica vijala je jučer u znak žalosti zastavu na po stiega. Slava velikom naučitelju!

Štrašan i pogibeljan požar. U noći od četvrtka na petak u 1 sat buknuo je strašni požar u skladištu voska tvrdke Tomaso Skorić, odakle vatra provali u druge spojene kuće danas vlastitosti Ferucia Ferruzzi.

Naši vatrogasci kao uvijek prispjeli su na vrijeme na garište te požrtvorno i vještački dali se na rad. Na žalost taj rad nije mogao biti uspješan radi pomanjkanja vode sa mjestna vodovoda — kako je svakom poznato. U takovim prilikama vatrogascima je veoma teško. Dok se otvorila voda trebalo je više od jednog sata te se morali za gasenje poslužiti morem. Nego kako položaj garišta leži u širokoj ulici pa sve do crkve Sv. Ivana, a taj je položaj prilično uzbrdit, snaga strcaljke nije bila kakvi bi morala biti za onakovu vatra.

Izloženo je bilo pogibelji još 5 kuća, koje su bile već i uhvatile vatru, i to kuća ud. Šupuk, kuća bivša Mazzoleni, kuća Smoljanović i drugovi u kojoj baš stanuje zapovjednik vatrogasne čete, i kuća Bontempo gdje je kinematograf. Ovim kućama šteta nije znatna, jer su odmah izolirane bile, nego kuće Ferruzzi nije bilo moguće spasiti radi upaljivog materijala što se u istim nalazio, kao n. p. vosak koji je gorio i plivao goreći nad vodom.

Štete računa se preko 250.000 kr. Zgrade su osigurane kod „Generali“, a pokušstvo kod „Nordt-Britisch“.

Ovom prigodom vatrogasna četa, predvodjena od zapovjednika Hinka Bulata, učitelja Ivana Bumbera te tajnika-blagajnika Dušana Rape, zaslužuje svaku hvalu, jer dokazala da je sposobna i da tačno izvršuje svoju tešku zadaću.

Ovaj požar može najbolje da uvjeri građanstvo i sve vlasti, kako je neobhodno potrebna jedna jaka i moderna parna štrcaljka. Poznato nam je da zapovjednik vatrogasne čete radi neumorno na tome već ima 2 godine, te bi bilo dobro kada bi se i tu stvar sredilo.

Istači nam je još da je sva sreća te nije bilo vjetra, inače žrtvom požara mogao je pasti veliki dio grada.

Požar i vojničstvo. Netom je vatrogasni rog javio požar i konstatirano, da je vatra na veoma pogibeljnom položaju grada, alarmirano je odmah cjelokupno vojničstvo mjestne domobranske posade i postaje ratne mornarice.

Domobranstvo je svojim držanjem zaslužilo svaku pohvalu, a žao nam je da isto ne možemo reći i za mornare sa „Schwarzenberga“. Konstatirani su naime neki grubri pojavi te je došlo do žestokog sukoba između zapovjednika vatrogasne čete i kapetana baruna Marschall. Nama je o stvari iz shvatljivih razloga nemoguće pisati, ali se nadamo da će nadležna vojnička vlast povesti istragu, da se ustanovi podpuña istina.

Za sutrašnju predstavu „Graničara“ u Sokolu sjedala su skoro već razprodana Tko još reflektira na ulaznicu, neka se požuri, jer je zanimanje veliko.

Umoljavaju se gospodje, du dodju u dvoranu bez šešira. jer prostor malen, te bi pričile vidik onima koji su iza njih.

Pučka škola u Docu otvorit će se u ponedjeljak 3. ov. mj. Preporučamo roditeljima da redovito šalju svoju djecu.

„Hrvatskom Sokolu“ darovala su gg. Ivan Grimani K 3—, Kresimir Novak K 2—, da počaste uspomenu pok. Marije P. Čikara. Uprava zahva juje.

Javnoj Dobrotvornosti u Šibeniku darovaše da počaste uspomenu pok. Marije Paskijević Čikara rođj. Stipić: Tvrdka V. Inchiostri e figli K 4—, obitelj Ugo Fosco K 4—, Rocco Giadorou K 6—. Povjerenstvo harno zahvaljuje.

RAZNI BRZOJAVI.

Carevinsko vieće.

Beč, 1 ožujka. Naredna sjednica parlamenta bit će u četvrtak 6. ov. mj.

Obstrukcija Rusina.

Beč, 1. ožujka. Usljed bezuspješnosti pregovora u pogledu izborne reforme za galički pokrajinski sabor, Rusini zaključiše da će obstruirati u razpravi financijalne reforme, i ako uvidjaju da ne će uspjeti, budući su neznatna manjina.

Beč, 1. ožujka. U parlamentu se pronosi glas, da će zemaljski maršal Galicije grof Goluchovsky, namjestnik Bobrzynski i poljački ministar Dlugosz odstupiti, jer uvidješe bezuspješnost svojih nastojanja u pogledu izborne reforme. Obzirom na vanjski položaj teško da demisija namjestnikova bude prihvaćena.

Pregovori između Poljaka i Rusina.

Beč, 1 ožujka. Sva je prilika, da će se pregovori između Poljaka i Rusina opet povesti.

Priestolonasljednik kod vladara.

Beč, 1 ožujka. Vladar je primio jučer priestolonasljednika nadvojvodu Frana Ferdinanda.

Generalni štrajk u Ugarskoj.

Budimpešta, 1. ožujka. Socijaldemokratska stranka obavijestila je sve svoje pouzdanike, da je politički generalni štrajk za obće i tajno pravo glasa proklamiran za ponedjeljak dne 3. ov. mj. u 7 s. jutrom, a trajat će tri dana, eventualno i dulje. Vodstvo stranke ne kani da stavi u štrajk radnike prometala i rasvjete, koje obćinstvo treba. Vlada je poduzela velike pripreme. Štrajk će nastupiti radnici u čitavoj zemlji.

Budimpešta, 1 ožujka. Radi generalnog štrajka, koji počima u ponedjeljak, gradsko poglavarstvo pozvalo je pućanstvo da se za dva dana oskrbi jelom. Kruh će se davati iz gradske pekarnice. Škole i bolnice su zatvorene. Štrajk se ne proteže na radnike željeznica i omnibusa. Štrajkaši pozivlju građane, da u dane štrajka drže dućane zatvorene.

Umirovljenja častnika.

Beč, 1 ožujka. Ratno ministarstvo pozvalo je 50 štabskih častnika, koji prekoračili 35 godina službe, da podnesu molbu za umirovljenje. Ova odredba odnosi se na

častnike svih vrsti oružja, ali topničtva najmanje.

Prevoz ludjaka iz Amerike.

Trst, 1. ožujka. Parobrodom Austro-Amerikanskog društva „Marta Washington“ dolazi amo iz Newyorka 17 ludjaka austrijskih državljana.

Odbijena tužba cara Vilima.

Berlin, 1. ožujka. Car Vilim bio je od suda u Elbingu sa svojom tužbom protiv svog zakupnika Sohsta u Rehbergu odbijen. Zakupnik ostaje i dalje na svom imanju još 5 godina.

Požar kazališta.

Madrid, 1. ožujka. Kazalište „Bellas Artes“ u San Sebastianu izgorilo je. Vjetar ja bio tako žestok, da je i sedam susjednih kuća postalo žrtvom požara.

Spoj finskog sa bielim morem.

Petrograd, 1 ožujka. Ruski trgovci drva namjeravaju sagraditi kanal, koji bi spojio finski zaton preko Ladoga i Onega jezera sa Bielim morem.

Italija plaća Turskoj odštetu.

Rim, 1 ožujka. Talijanska vlada izplatit će idućih dana Porti 50 milijuna kruna odštete.

Afera pariških apaša.

Pariz, 1 ožujka. Vodja pariških apaša Carony bio je osuđen na doživotnu robiju, a njegovi drugovi neki na smrt, neki na tešku tamnicu. Carony je na to počinio samoubojstvo otrovav se ciankalijem. I kod drugih osuđenika nadjeno je otrova.

Soba s pokuštvom

sa posebnim ulazom iznajmljuje se. Ista se nalazi u I. podu na lijepom položaju široke ulice. Upitati se u dućanu gosp. L. Paladino.

NOVO IZRADJENE

:: RADNIČKE KNJIGE ::

I

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Vodovode

i

Šmrkove

svih vrsti izradjuje najveća slavenska tvrdka Monarkije

A N T. K U N Z

Hranice (Morava).

Praktične upute i približni troškovnici badava.

Losconcz & Hatvanski paromlinovi od Borsod Mischolz i Istvanskog dioničkog društva proizvodjaju najbolje i najizdašnije vrsti

∴ BRAŠNA ∴

Najveće mlinsko poduzeće.

Dnevna produkcija 700.000 kilograma brašna.

Glavno zastupstvo i skladište kod tvrdke:

FRAN LENTIĆ Trst.

PREBLAUER, SAUERBRUNN

∴ ∴ I AUENQUELLE ∴ ∴

∴ ∴ MINERALNA VODA KISELICA ∴ ∴

Čista alkalična, posve naravna alpinska kiselica, uvijek svježja, preporučena od svih liečnika kao najprijaznija voda za stolno piće te kao najbolje sredstvo proti želudčanim i bubrenim te spolnim kroničnim bolestima. Budući je rasićena izobiljem ugljične kiseline, to je izvrstna za miešati sa vinom ili bilo kojim drugim pićem, te se pije veoma za njezine vrstne ukuse.

Nalazi se u svakom hotelu, restauracijam i svim dućanima.

Glavno skladište za Trst, Primorje, Istru i Dalmaciju:

Hermann Tonitz, Trst.

Zastupstvo za Dalmaciju:
IVO MACHIEDO, Dubrovnik.

OGLAS.

Častimo se javiti, da uz dosadašnje naše proizvode pravimo i specijalni škerlet za naše težačke kape i ostalo u raznim vrstama, bojama i cijenama, a uspijeva nam veoma dobro.

Cijene su mu veoma umjerene. Gg. vanjski trgovci i radionice kapâ, mogu se obratiti direktno tvornici za uzorke i cijene.

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA i TKALA i SPECIJALNOG ŠKERLETA

PAŠKO RORA i drug u ŠIBENIKU.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

☞ SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. ☜

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljizkih)

BAČAVA HRASTOVIH

OD 3½ DO 4 HL.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
ANT. RADIĆ
 SPLJET
 (SPALATO)
 Ilustrovane cjenike šalje besplatno

INSAM & PRIMOTH
 St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.



Više puta nagradjeno.

Kiparske radnje iz drveta za crkve
 Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
 križni putevi, razpela, jaslice itd.
 Katalog uzorka s cijenama daje se besplatno.
 Za dostavu narudbe do štacije uključivo sa
 škrinjom, ne plaća naručitelj.

Hamburg Amerika Linie

Izravna njemačka vozna grupa do Brazil i poštovanost
 parobrodima.

Oprema putnika
 na sve strane svijeta
 naročito na putovima

Hamburg-Newyork
 Hamburg-Philadelphia
 Hamburg-Argentina Hamburg-Mexico
 Hamburg-Brazilija Hamburg-Afrika
 Hamburg-Canada Hamburg-Engleska
 Hamburg-Cuba Hamburg-Franouška

Zabavna pomorska putovanja.
 Putovanja oko svijeta, vožnje na istok, u istočnu
 Indiju, u južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom
 moru. Putovanja na Sjever do Dronhelma, na
 otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
 Vožnje po Nilu.
 Upute se šalju i daju besplatno.

Hamburg-Amerika Linie.
 odig iz putnika, Hamburg
 Zastupstvo u Trstu. Hamburg Amerika Linie
 General. agentura za Primorje, Via Porporelle.

VELIKA ZLATARIJA
GI. PLANCIC
 iz - STARIGRAD - Velaluka
 SIBENIK.

Papir i tuljevi za
 cigarete
ABADIE
 PARIS
 Dobiva se u svim trafikama

Hrvatske narodne poslovice
 Uredio V. J. Skupa, cijena knjizi broširano
 K 5.—, uvećano K 6.—, nabavlja se
 kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku
 i u svim knjižarama.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA
 :: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::
 Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
 DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
 PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
 I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
 INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
 VIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
 SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
 BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
 NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
 PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
 OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
 ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA BEZPLAT-
 NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA
 (Dr. Krstelj i drug) :: Šibenik :: (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske
 i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im
 veoma nizke. Pri narudbama za veću fočnost, uz broj popisa valja
 naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestve-
 nike, diplome, cjenike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove,
 te smo u mogućnosti svaku narudbu izvršiti na podpuno
 zadovoljstvo. Naročito smo snabdjeveni krasnim slovima
 za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira
 svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo
 nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim
 za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene
 knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku
 struku zasjecajuće.

**Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao
 i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.**

Pojodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo
 u ŠIBENIKU.

Ukamaćuje novac na uložne knjižice uz

5%

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu
 jedini je domaći osiguravajući zavod :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj
 palači, ugao Marovske i Prera-
 dovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZA-
 STUPSTVA: Osiek, Rieka, Sara-
 jevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat
 Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržna imovina u svim odjelima iznosi K 2,713.674-13
 Od toga temeljna glavnicu K 800.000—
 Godišnji prihod premije K 1,363.040-89
 Isplaćene odštete K 4,970.238-48

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
 VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

SPUŽAVA

.. : : RAFINIRANIH I PROSTIH : : ..

svake veličine i oblika

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNJU

Naručbe adresirati na:

Spuzvarska Zadruga - Šibenik.

PRVORAZREDNOM DIPLOMOM I ZLATNOM MEDALJOM
 :: NA RIMSKOJ I BRUSELJSKOJ IZLOŽBI NAGRAĐJENA ::

TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA

VLADIMIR KULIĆ ŠIBENIK

PREPORUČA SVOJE PROIZVODE P. N. gg. ŽUPNICIMA, CRKOVINARSTVIMA
 I BRATOVŠTINAMA.

POZOR! Na sve narudbe što se prime inicijativom Hrv. kat.
 - nar. djačtva, na korist njihovu davam 5%.

GRADJEVNO PODUZEĆE

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. —
 SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEČI
 PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ
 POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE
 I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.